

АНАЛІЗ ПОВНОТИ ПОКАЗНИКІВ БОНІТУВАННЯ ҐРУНТІВ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ФОНДОВИХ МАТЕРІАЛІВ ІНСТИТУТУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ УААН

ПАТІЮК О.О., аспірант.

Інститут землекористування НААН України
o.patiyuk@gmail.com

Анотація. Беручи до уваги те, що дані бонітування ґрунтів є основою проведення економічної оцінки сільськогосподарських угідь, а дані з економічної оцінки земель є основою при проведенні нормативної грошової оцінки земельних ділянок, тобто існує єдиний, безперервний методологічний процес оцінки земель, в якому недостовірність даних в першому етапі породжує помилки розрахунків в наступних етапах.

Так як питання бонітування ґрунтів в умовах ринкових земельних відносин не втрачає актуальності, та беручи до уваги, що востаннє роботи з бонітування ґрунтів сільськогосподарських земель в Україні були проведені ще у 1993 році, а за останні чверть сторіччя, формально, вже мали б бути проведені, принаймні, три нових тури бонітування ґрунтів, так як це прописано в Законі України «Про оцінку земель», але фактично ж, показники бонітування ґрунтів, з різних причин, не оновлювалися.

Автором було проаналізовано базу даних бонітування ґрунтів України за шкалами 1993 року, а також експлікаціями агровиробничих груп ґрунтів природно-сільськогосподарських районів (ПСГР) за фондовими матеріалами Інституту землеустрою УААН, на основі яких була здійснена спроба визначити повноту охоплення ґрунтового покриття ПСГР України показниками бонітування.

Проведене дослідження показало, що показники бонітування ґрунтів на основі фондових матеріалів Інституту землеустрою УААН за своєю повнотою далеко не завжди можуть виступати основою для суцільного проведення нормативної та експертної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення і потребують проведення подальших досліджень використовуючи нові підходи та напрацювання.

Ключові слова: бонітет ґрунтів, економічна оцінка агровиробничі групи ґрунтів, оцінка ґрунтів, сільськогосподарські угіддя.

Постановка проблеми.

«Основним природним багатством країни є ґрунти, а їх вивчення є загальнонародною справою» В.В. Докучаєв.

Перші відомості про якість ґрунтів стародавньої Русі, їх так званому бонітуванню ми знаходимо у хліборобів.

Хлібороби вважали землю матір'ю всіх своїх багатств, постійно її вивчали як основну умову свого існування. «Земля - годувальниця» - так називали її слов'яни. Хоча хлібороб тих часів і не був озброєний науковими даними про хімічний склад і фізичні властивості оброблюваних їм ґрунтів, він знав з повсякден-

ного досвіду, що ґрунти, різні за своїми зовнішніми ознаками - за забарвленням, складом, особливостями їх обробітку, мають і різну родючість, виробляв свого роду оцінку ґрунтів по їх ефективності виробництва. Чорні та темно-сірі ґрунти хлібороби ставили на перше місце, так як вважали найкращими, а світло-сірі і білі - малородючими. Хлібороби були першими, хто проводив щось схоже на бонітування ґрунтів древньої Русі.

Питання бонітування ґрунтів в умовах ринкових земельних відносин не втрачає актуальності, адже, беручи до уваги, що востаннє роботи з бонітування ґрунтів сільськогосподарських земель в Україні були проведені ще у 1993 році, а Закон України «Про оцінку земель» вимагає проведення відповідних землеоціночних робіт не рідше ніж раз у 7 років[1], то більш ніж за останні чверть сторіччя, формально, вже мали б бути проведені, принаймні, три нових тури бонітування ґрунтів. Фактично ж, показники бонітування ґрунтів, з різних причин, не оновлювалися, а тому важливим науковим завданням є аналіз придатності та повноти показників бонітування для використання у інших землеоціночних роботах, адже вони враховуються в основі нормативної та експертної грошової оцінок земельних ділянок.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Питання бонітування ґрунтів висвітлено в роботах таких вітчизняних та закордонних науковців як О.П. Кашана, В.В. Медведєва, В.В. Плisko, І.В., Сірого, Д.С. Булгаков, І.С. Смага, О.В. Тихенко, Д.Р. Санагатуліна[12], В.А. Махт, В.А. Руді[13].

Метою статті є аналіз повноти показників бонітування ґрунтів України на основі фондових матеріалів,

як основи для проведення грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

Виклад основного матеріалу.

Засновником бонітування ґрунтів вважається В. Докучаєв, який розділив земельно-оціночні роботи на 2 частини. Перша з них природно-історична, яка в сучасному розумінні «бонітування ґрунтів» та господарсько-економічна «економічна оцінка землі». У В. Докучаєва головним принципом оцінки була необхідності дотримання тісного зв'язку між цими складовими, тобто природно-історична частина повинна бути основою і критерієм для господарсько-економічної.

На думку І. В. Плisko, метод В.В. Докучаєва набагато випередив свій час. В основу земельно-оцінних робіт були покладені властивості ґрунту, а не похідні від них економічні показники (урожай і дохід), як це трапилося, приміром, і в Україні у 80-і роки минулого століття, було використано широкий набір властивостей ґрунтів, в тому й фізичні параметри ґрунту, чого не було практично в жодній наступній методикі, за винятком методики, яка застосовується у Франції[9].

О.П. Канаши відзначав, що бонітування ґрунтів можна розглядати як спеціалізовану класифікацію ґрунту за природними властивостями, що характеризує їх родючість відносно різних сільськогосподарських культур і відображає ступінь відповідності ґрунту біологічним потребам конкретних культур[11].

Бонітування ґрунтів Української РСР проводилось в більшості областей за методикою, розробленою Українським науково-дослідним інститутом ґрунтознавства та агрохімії ім. О. Н. Соколовського. Відмінною особливістю даної методики є те, що предметом оцінки є не ґрунтовий різновид, як було

прийнято більшістю ґрунтознавців, а агровиробнича група і підгрупи ґрунтів, і критерієм їх бальної оцінки є врожайність сільськогосподарських культур[3].

Сучасний етап робіт з бонітування ґрунтів в Україні розпочинається з методики В.П. Кузьмичова, який отримав порівняльні оцінки продуктивності ґрунтів, використовуючи як основний критерій багаторічну врожайність провідних культур у колгоспах і радгоспах країни. Було зібрано інформацію зі 100 тис. господарств за 20 років. Щоб відокремити вплив ґрунтів від дії інших чинників, було запропоновано сільськогосподарське районування. В результаті цих робіт було виділено 101 район з однотипними ґрунтами, кліматом, спеціалізацією господарств, подібним рівнем виробничих ресурсів (забезпеченість робочою силою, технікою, добривами). У межах районів господарства поєднували в групи. Просторовою одиницею бонітування фактично були агровиробнича група і ґрунтовий вид, що переважав у ній. Складено кілька оцінних шкал загальних бонітетів за врожайністю і валовими зборами з 1 га ріллі основної продукції зернових і технічних культур (у зернових одиницях) та часткових бонітетів — за врожайністю окремих культур. На базі ґрунтової карти України в масштабі 1:1500000 було побудовано картосхеми бонітетів ґрунтів за ступенем їхньої придатності для вирощування різних культур, а також опрацьовано єдину шкалу (класифікацію) якісної оцінки ґрунтів України[4].

Сама ж необхідність отримання інформації про порівняльні оцінки якості ґрунтів виникла ще у 90-х роках минулого століття перед проведенням економічної оцінки земель.

Роботи з бонітування ґрунтів сільськогосподарських угідь України виконувалися відповідно до «Методики бонітировки почв України», яка на

думку О. Тихенко є найбільш прийнятною в той час[10]. Дана методика була розглянута і схвалена на засіданні Відділення землеробства Української академії аграрних наук 10.03.1992 року (протокол № 2) і «Методичних рекомендацій по проведенню бонітування ґрунтів», що розглянуті й схвалені науково-методичною радою з питань бонітування ґрунтів України 21.01.1993 року. Об'єктом бонітування прийнято одиниці ґрунтового покриву, які виділялися на картах ґрунтів і об'єднані в агровиробничі групи ґрунтів згідно з «Номенклатурним списком агровиробничих груп ґрунтів Української РСР» (К., 1978). Зважаючи на те, що показники бонітування дають порівняльну оцінку природної характеристики ґрунтів - їх родючості, вони можуть використовуватися як об'єктивна основа для диференціації нормативного рентного доходу[5].

Показники бонітування ґрунтів використовуються:

- згідно ст. 37 Закону України «Про землеустрій» - дані бонітування ґрунтів використовуються при здійсненні землеустрою з метою розробки комплексу заходів із землеустрою щодо використання та охорони земель, збереження і підвищення родючості ґрунтів[6];
- згідно Постанови КМУ «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок» - при зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок під сільськогосподарськими угіддями, серед інших факторів враховуються якісні характеристики земельних ділянок, як родючість та стан ґрунтів (бонітет)[7];
- згідно Постанови КМУ «Про розміри та Порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва, які підлягають відшкодуванню» - визначенні

втрат сільськогосподарського виробництва, спричинених вилученням сільськогосподарських угідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ) для використання їх у цілях, не пов'язаних із веденням сільського господарства — бал бонітету ділянки сільськогосподарських угідь, що вилучається, а також бал бонітету сільськогосподарських угідь по Автономній Республіці Крим, області, містах Києву та Севастополі[8].

Великий досвід оцінки ґрунтів накопичений в країнах Східної Європи, Польщі, Болгарії, колишньої НДР та ін. Як правило, ці роботи багато в чому схожі з роботами, що проводились на території нашої країни. У своїх дослідженнях східно-європейські дослідники спиралися на досвід СРСР.

Бонітування та економічна оцінка ґрунтів в Польщі проводиться Міністерством сільського господарства, де землі поділені на 6 класів від найкращих до найгірших земель.

За основу оцінки ґрунтів в НДР була взята класифікація відомого ґрунтознавця Г. Штремме, де було виділено 227 класів орних земель.

В США оцінка землі проводиться в двох аспектах: рілля, луки і пасовища, ліс. Основою для проведення оцінки ґрунтів виступають наступні матеріали такі як, ґрунтові карти складені на основі бонітування, дані про врожайність сільськогосподарських культур на різних ґрунтах, місце розташування та інше. Найбільш поширеною методикою оцінки ґрунтів в США є методика, яка розроблена Службою охорони ґрунтів[14].

Зважаючи на вищевикладене, нами було проаналізовано базу даних бонітування ґрунтів України за шкалами 1993 року, а також експлікаціями агрогосподарських груп ґрунтів природно-сільськогосподарських районів (ПСГР) за

фондовими матеріалами Інституту землеустрою УААН, на основі яких була здійснена спроба визначити повноту охоплення ґрунтового покриття ПСГР України показниками бонітування.

В результаті проведеного дослідження визначено середньозважені показники повноти охоплення показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів у розрізі областей України, які наведені в таблиці 1.

В розрізі сільськогосподарських угідь по орних землях (гістограма 1) можна зробити висновок, що найкращий результат повноти охоплення площ показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів є такі області як: Київська 99,4 %, Полтавська, Кіровоградська та Миколаївська області на рівні 99,1 %, а найгірший показник серед всіх проаналізованих областей в Луганській 61,9 %.

По багаторічних насадженнях (гістограма 2) в Черкаській 98,9 %, Сумській 97,6 % та 94,7 %, в Кіровоградській області. Найгірший показник серед багаторічних насаджень також в Луганській області який на рівні 46,9 %, а серед інших областей середні показники повноти охоплення площ показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів знаходяться в діапазоні 73-90 %.

Серед сіножатей (гістограма 3) результат повноти охоплення площ показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів найкращий показник в Черкаській 98,9 %, Сумській 97,6 % та Полтавській 97,2 %, а з найгіршої сторони можна виділити Луганську та Івано-Франківську області з показниками 46,9 %, та 58,7 % відповідно.

Охоплення показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів пасовищ (гістограма 4) найбільш забезпеченими оціночними показниками бонітування є такі області як Херсонська

**Таблиця 1 – Повнота показників бонітування ґрунтів
сільськогосподарських земель в розрізі областей України**

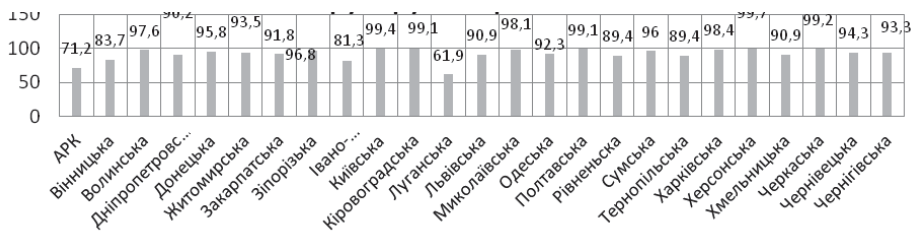
Область	Рілля		Багаторічні на- саджень		Сіножаті		Пасовища	
	охо- плення агро- груп, %	охо- плення площ, %	охо- плення агро- груп, %	охо- плення площ, %	охо- плення агро- груп, %	охо- плення площ, %	охо- плення агро- груп, %	охо- плення площ, %
АРК	48,6	71,2	18,7	73,9	14	36,3	48,9	71,9
Вінницька	38,9	83,7	23,6	89,5	29	35,1	55,5	77,1
Волинська	58,6	97,6	14,3	85,1	44,1	91,1	52,1	93,9
Дніпропетровська	49,1	90,2	16,2	90	19,6	33,1	60,1	82,4
Донецька	66	95,8	18,7	93,1	20,6	86,3	69,5	95,1
Житомирська	46,3	93,5	18,2	86,7	36,2	81,8	45,3	86,6
Закарпатська	41,6	91,8	40,2	81,6	61,1	93,9	67,8	92,3
Зіпорізька	74,3	96,8	32,2	88,4	19,4	78,5	65,8	90,8
Івано-Франківська	55,2	81,3	14,6	58,7	48,2	68,8	56,5	70,1
Київська	71,2	99,4	21	92,2	37,5	47,7	47	76,1
Кіровоградська	63,4	99,1	28,4	94,7	34,8	71,4	66,4	98,9
Луганська	28,5	61,9	4,7	46,9	31,2	46,7	48,4	69,6
Львівська	61	90,9	13,9	77,9	41,7	62,8	54,1	70,7
Миколаївська	57,7	98,1	16,7	87	11,3	50,6	59,1	89,7
Одеська	49,8	92,3	16,7	72,9	12	26,3	43,9	68,9
Полтавська	60,7	99,1	14,6	97,2	59,9	93,7	66,3	93,5
Рівненська	65,3	89,4	9,7	79,8	38,1	42,6	49,4	55,2
Сумська	77,5	96	23,2	97,6	70,8	98,9	77,9	98,1
Тернопільська	71,7	89,4	22,8	87,3	46,8	84,2	64,6	90,5
Харківська	45,6	98,4	11,7	87,3	32,1	30,2	55,5	81,7
Херсонська	75	99,7	20,2	90,3	19,4	88,6	73,3	99,1
Хмельницька	67,1	90,9	27,3	83,6	44,4	59,5	49,1	72
Черкаська	77,1	99,2	33,1	98,9	38,6	96,8	62,9	97,8
Чернівецька	60,5	94,3	19,4	76,6	47,5	77	51,3	85,5
Чернігівська	60,1	93,3	23,5	84,2	42,6	58,2	45,7	72

авторська розробка на основі фондових матеріалів Інституту землеустрою УААН.

99,1 %, Кіровоградська 98,9 %, Сумська 98,1 %, а серед областей в яких показники знаходять на дещо гіршому рівні, то тут можна виділити Рівненську 55,2 %.

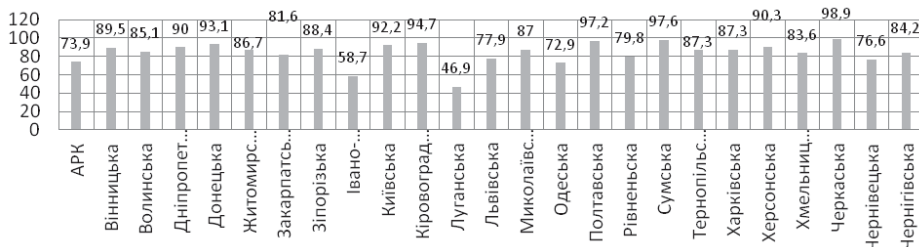
Виходячи з проаналізованих даних, можна зробити висновок, що

найбільш забезпеченими оціночними показниками бонітування є орні землі, показник яких знаходиться на рівні 91,7 %, охоплення оціночними показниками сіножатей 65,6 %, багаторічних насаджень 84 %, пасовищ 83,2 %.

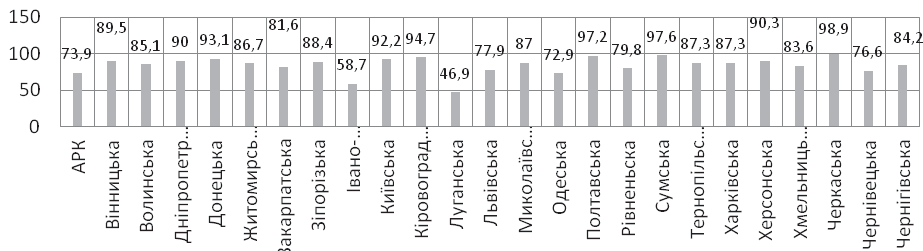
Гістограма 1. Охоплення показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів орних земель

Примітка: авторська розробка на основі фондів матеріалів Інституту землеустрою УААН.

Гістограма 2. Охоплення показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів багаторічних насаджень

Примітка: авторська розробка на основі фондів матеріалів Інституту землеустрою УААН.

Гістограма 3. Охоплення показниками бонітування агрогосподарських груп ґрунтів сіножатей

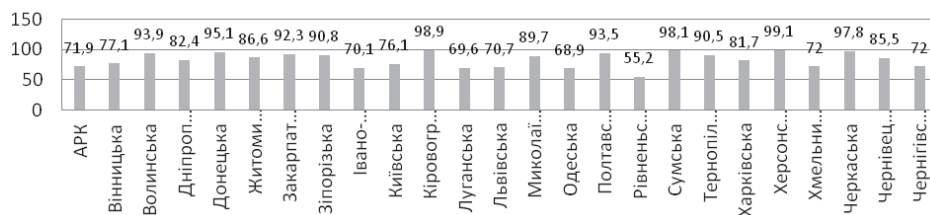
Примітка: авторська розробка на основі фондів матеріалів Інституту землеустрою УААН.

Висновок.

Беручи до уваги те, що дані бонітування ґрунтів є основою проведення економічної оцінки сільськогосподарських угідь, а дані з економічної оцінки земель є основою при проведенні

нормативної грошової оцінки земельних ділянок, тобто існує єдиний, безперервний методологічний процес оцінки земель, в якому недостовірність даних в першому етапі породжує помилки розрахунків в наступних етапах.

Проведене дослідження показує, що показники бонітування ґрунтів

Гістограма 4. Охоплення показниками бонітування агровиробничих груп ґрунтів пасовищ

Примітка: : авторська розробка на основі фондових матеріалів Інституту землеустрою УААН

1993 року за своєю повнотою далеко не завжди можуть виступати основою для суцільного проведення грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, та потребують напрацювання підходів та алгоритмів щодо визначення показників бонітування для тих агро-виробничих груп ґрунтів, які наявні в межах певних територій, проте не були оцінені під час проведення основних робіт із бонітування ґрунтів.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про оцінку земель" від 11.12.2003 № 1378-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>.
2. Агропочвоведение В. Д. Муха, Н. И. Картамышев, И. С. Кочетов, Д. В. Муха; под ред. В. Д. Мухи. – М. : Колос, 1994. – 528 с.
3. Гаврилюк Ф.Я. Бонитировка почв. Изд. 2-е, перераб. и доп. Учеб. пособие для вузов. М., «Вышш. школа», 1974. 272 с.
4. В.В. Медведєв, І.В. Плisko Пропозиції до вдосконалення чинної методики бонітування ґрунтів, Вісник аграрної науки, 2013. № 5. - С. 14-18.
5. А.Г. Мартин, Оновлення методичних засад нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, Землеустрій і кадастр, 2013 № 3, С. 30-51.
6. Закон України "Про землеустрій" від 22.05.2003 № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок» від 11.10.2023 № 1531. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України "Про розміри та Порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, які підлягають відшкодуванню" від 17.11.1997 № 1279. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1279-97-%D0%BF>.
9. Плisko І.В. Просторово-диференційована система управління якістю ґрунтів (на прикладі ріллі України). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук за спеціальністю 06.01.03 «Агроґрунтознавство і агрофізика» (Сільськогосподарські науки). – Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського», НААН, Харків, 2019.
10. Тихенко О.В. Порівняльний аналіз методів бонітування ґрунтів України О.В. Тихенко Вісник Національного аграрного університету. — 2010. — №6. — С. 33—39.
11. Канаш О.П. Бонітування ґрунтів: пропонуються зміни, чого вони варті? О.П. Канаш Землевпорядний вісник. – № 5.— 2008.— 46-50.
12. Сунагатуллина Д.Р. «Бонитировка почв и ее влияние на кадастровую стоимость».— Челябинск: ЮУрГУ, АСИ-411, 88.

13. Махт В.А., Руди В.А. Основы методики и современные проблемы оценки плодородия почв для кадастровой оценки сельскохозяйственных угодий Вестник Омского государственного аграрного университета. – 2016. – №. 4 (24).
14. Беннет Х.Х. Основы охраны почв. – М.: Иностранная литература, 1958. – 232 .

References

1. Zakon Ukrainy "Pro otsinku zemel'" vid 11.12.2003 № 1378-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>.
2. Mukha V. D., Kartamyshev N. I., Kochetov I. S., Mukha D. V.; pod red. V. D. Mukhi. (1994). Agropochvovedeniye – M. : Kolos. – 528 p.
3. Gavril'yuk F. YA. (1974). Bonitirovka pochv. Izd. 2-ye, pererab. i dop. Ucheb. posobiye dlya vuzov. M., 272 p.
4. Medvedyev V.V., Plisko I.V. (2013) Propozitsiyi do vdoskonalennya chynnoyi metodyky bonituvannya hruntiv, Visnyk ahrarnoyi nauky. № 5. - p. 14-18.
5. Martyn A.G. (2013). Onovlennya metodychnykh zasad normatyvnoyi hroshovoyi otsinky zemel' sil's'kohospodars'koho pryznachennya, Zemleustriy i kadastr, № 3, p. 30-51.
6. Zakon Ukrainy "Pro zemleustriy" vid 22.05.2003 № 858-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
7. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro ekspertnu hroshovu otsinku zemel'nykh dilyanok» vid 11.10.2003 № 1531. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF>.
8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro rozmiry ta Poryadok vyznachennya vtrat sil's'kohospodars'koho i lisohospodars'koho vyrobnytstva, yaki pidlyahayut' vidshkoduuvannya" vid 17.11.1997 № 1279. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1279-97-%D0%BF>.
9. Plisko I.V. (2019). Prostorovo-dyferentsiyovana systema upravlinnya yakistyu gruntiv (na prykladi rilli Ukrainy). – Kvalifikatsiyina naukova pratsya na pravakh rukopysu. Dysertatsiya na zdobuttya naukovooho stupenya doktora nauk za spetsial'nistyu 06.01.03 «Ahrogruntoznavstvo i ahrofizyka» (Sil's'kohospodars'ki nauky). – Natsional'nyy naukovyy tsentr «Instytut gruntoznavstva ta ahrokhimiyi imeni O.N. Sokolovs'koho», NAAN, Kharkiv
10. Tykhenko O.V. (2010). Porivnyal'nyy analiz metodiv bonituvannya hruntiv Ukrainy. O.V. Tykhenko Visnyk Natsional'noho ahrarnoho universytetu. — №6. — P. 33—39.
11. Kanash O.P. (2008) Bonituvannya gruntiv: proponuyut'sya zminy, choho vony varti? O.P. Kanash Zemlevporyadnyy visnyk. – № 5.– 46-50.
12. Sunagatullina D.R. (2018). "Soil Boning and Its Impact on Cadastral Value."—Chelyabinsk: YuURSU, ASI-411, 88.
13. Makht V.A., Rudi V.A. (2016). Osnovy metodiki i sovremennyye problemy otsenki plodorodiya pochv dlya kadaastrovoy otsenki sel'skokhozyaystvennykh ugodiy Vestnik Omskogo gosudarstvennogo agrarnogo universiteta.— №. 4 (24).
14. Bennet H.H. (1958). Osnovy okhrany pochv. – M.: Inostrannaya literature. – 232.

Patiyuk O

ANALYSIS OF THE COMPLETENESS OF INDICATORS OF SOIL ASSESSMENT IN UKRAINE BASED ON MATERIALS OF THE INSTITUTE OF LAND MANAGEMENT OF THE UAAS

[https://doi.org/](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2019.04.08)

[10.31548/zemleustriy2019.04.08](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2019.04.08)

Abstract. Taking into account the fact that the soil appraisal data is the basis for the economic valuation of agricultural land, and the data on the economic valuation of land is the basis for the normative monetary valuation of land plots, that is, there is a single, continuous methodological process of land valuation in which the data are unreliable in the first stage generates calculation errors in the following stages.

Since the issue of soil appraisal in the conditions of market land relations does not lose its relevance, and taking into account that the last time work on soil appraisal of agricultural lands in Ukraine was carried out in 1993, and over the past quarter century, formally, should already be carried out, at least three new soil appraisal tours, as it is prescribed in the Law of Ukraine "On land valuation", but in fact, the soil appraisal indicators were not updated for various reasons.

The authors analyzed the database of soil assessment in Ukraine according to 1993 scales, as well as the explications of agro-industrial groups of soils of natural agricultural regions (NAR) for the stock materials of the Institute of Land Management of the UAAS, on the basis of which an attempt was made to determine the completeness of the soil cover of the NAR of Ukraine for the indicators of assessment.

The study shows that the indicators of soil appraisal on the materials of the Institute of Land Management of the UAAS in their completeness far from always can serve as the basis for a continuous monetary assessment of agricultural land and require research using new approaches and developments.

Keywords: soil bonitet, economic assessment of agricultural production groups of soils, soil assessment, agricultural land.

Патюк А.

**АНАЛИЗ ПОЛНОТЫ ПОКАЗАТЕЛЕЙ
БОНИТИРОВКИ ПОЧВ УКРАИНЫ НА ОС-
НОВЕ ФОНДОВЫХ МАТЕРИАЛОВ ИНСТИ-
ТУТА ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВА УААН**

[https://doi.org/](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2019.04.08)

10.31548/zemleustriy2019.04.08

Аннотация. Принимая во внимание то, что данные бонитировки почв является основой проведения экономической оценки сельскохозяйственных угодий, а данные по экономической оценке земель является

ся основой при проведении нормативной денежной оценки земельных участков. То есть существует единственный, непрерывный методологический процесс оценки земель, в котором недоверие к данным в первом этапе порождает ошибки расчетов в следующих этапах.

Так как вопрос бонитировки почв в условиях рыночных земельных отношений не теряет актуальности, и принимая во внимание, что последний раз работы с бонитировки почв сельскохозяйственных земель в Украине были проведены еще в 1993 году, а за последние четверть века, формально, уже должны быть проведены, по крайней мере, три новых туры бонитировки почв, так как это прописано в Законе Украины «Об оценке земель», но фактически же, показатели бонитировки почв, по разным причинам, не обновлялись.

Авторам было проанализировано базу данных бонитировки почв Украины по шкалам 1993 года, а также экспликациями агропромышленных групп почв природно-сельскохозяйственных районов (ПСПР) за фондовыми материалами Института землеустройства УААН, на основе которых была осуществлена попытка определить полноту охвата почвенного покрова ПСПР Украины показателям бонитировки.

Проведенное исследование показывает, что показатели бонитировки почв на основе фондовых материалов Института землеустройства УААН по своей полноте далеко не всегда могут выступать основой для сплошного проведения денежной и экспертной оценки земель сельскохозяйственного назначения и требуют проведения исследований используя новые подходы и наработки.

Ключевые слова: бонитет почв, экономическая оценка агропроизводственных групп почв, оценка почв, сельскохозяйственные угодья.